

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br. 71

28.9.2017.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 70. sednice Komisije za žalbe, održane 28.9.2017. godine, sa početkom u 18 sati u prostorijama Saveta za štampu

Prisutni svi članovi Komisije: Zlatko Čobović, Stojan Marković, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Ljiljana Smajlović, Petar Jeremić, Nevena Krivokapić, Vera Didanović, Dragan Đorđević, Vera Barišić Popović i Ivana Stjelja.

Ostali prisutni: Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe udruženja Da se zna na tekst objavljen u listu „Srpski telegraf“
2. Razmatranje žalbe udruženja Da se zna na tekst objavljen na sajtu časopisa „Nova srpska politička misao“
3. Razmatranje žalbe Gej lezbejskog info centra na tekst objavljen u „Politikinom zabavniku“
4. Razmatranje žalbe udruženja Gej lezbejskog info centra na tekst objavljen u časopisu „Sloboda“
5. Razmatranje žalbe Saše Paunovića na tekst objavljen u listu „Informer“
6. Razmatranje žalbe Saše Paunovića na tekst objavljen na portalu „Embargo.rs“
7. Razmatranje žalbe Saše Paunovića na tekst objavljen na portalu „EVršac.rs“

1. Udruženje Da se zna podnelo je žalbu smatrajući da je list prekršio odredbe Kodeksa novinara koje se odnose na zabranu diskriminacije, time što je preneo diskriminatornu izjavu sagovornice u tekstu, od koje se redakcija nije ogradila. U toku rasprave, Petar Jeremić je rekao da njemu u tekstu nisu sporni preneti stavovi, već to što su, kao i u svim dosadašnjim tekstovima koji su se odnosili na obrazovne pakete o seksualnom zlostavljanju dece, izostavljene bitne činjenice – da je reč o paketu za nastavnike, a ne o udžbeniku. Tamara Skrozza je ukazala da je veći problem kako je u antrfileu preneti izjava Sone Lokar, jer su čitaoci praktično dovedeni u zabludu u vezi sa tim zbog čega je ona protestovala. Iz onoga što je objavljeno može se zaključiti da je i ona protiv tog paketa, a zapravo je protestovala zbog njegovog povlačenja. Sličnog mišljenja je bila i Vera Didanović, koja je rekla da je su čitaoci, da li namerno ili zato što ni novinari nisu razumeli, zbog načina na koji je ta izjava preneti, navedni na pogrešan zaključak. Ivana Stjelja je istakla da je reč o pismu Sonje Lokar, koje je sadržajno i argumentovano, a da je preneti u nekoliko nejasnih i dvosmislenih rečenica, kojima nije izneta suština i dodala da je njoj dato nesrazmerno manje prostora u odnosu na drugu sagovornicu u tekstu. Ljiljana Smajlović je rekla da nikada ni u jednom mediju obe strane nemaju isti prostor, te da se ne može redakcija osuđivati zbog toga. Naglasila je da smatra da je Kodeks prekršen time što su lošim prenošenjem izjave čitaoci navedeni na pogrešan zaključak, ali da ne misli da su prekršene odredbe Kodeksa koje se odnose na zabranu diskriminacije, jer se redakcijama ne može uskratiti pravo da objavljuju različita mišljenja. Oni koji sa tim mišljenjem nisu

saglasni, mogu da od urednika traže da objave i njihove stavove. Stojan Marković se saglasio sa ovim, dodajući da se ne može tražiti od redakcija da se ograđuju od stavova svih sagovornika sa kojima se ne slažu. Naveo je i da smatra kontraproduktivnim za LGBT organizacije da se žale na diskriminaciju svaki put kad neko iznese neki kritički ili negativan stav. Nakon rasprave, „za“ odluku da su prekršene odredbe o zabrani diskriminacije glasala su tri člana Komisije, dok je osam bilo „protiv“, pa je odlučeno da nema prekršaja Kodeksa. Kada je reč o pogrešnom prenošenju izjave u antrifileu, odlučeno je da se Komisija izjasni o tome da li je time prekršena tačka iz odeljka Novinarska pažnja, kojom je predviđeno da je namerno izostavljanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav čitalaca jednako iznošenju laži. „Za“ odluku da je prekršena ova odredba Kodeksa glasalo je devet članova Komisije, „protiv“ je bio jedan, a „uzdržan“ takođe jedan.

2. Udruženje Da se zna podnelo je žalbu i zbog autorskog teksta prof.dr Branislava Ristivojevića, u kojem se, kako je navedeno u žalbi, istopolna seksualna orijentacija karakteriše kao primitivna, nasilna, ogoljena i prostačka i sugeriše da istopolno orijentisane osobe ugrožavaju instituciju porodice i da su odgovorne za porodično nasilje samo zato što traže svoja prava. Nevena Krivokapić je, u toku diskusije, ocenila da je reč o autorskom tekstu u kojem je izneto mišljenje. Ona je dodala da to što se ona lično sa tim mišljenjem ne slaže ne znači da on to nema pravo ni da kaže i da bi sve drugačije od toga bila cenzura. Tamara Skrozza je, međutim, istakla da je sloboda govora ograničena slobodom drugih ljudi, te da su u ovom slučaju LGBT osobe proglašene krivim za nešto za šta nisu odgovorne. Dragan Đorđević je rekao da su ovde diskriminirani stavovi „upakovani kao mišljenje“ i podsetio da je i sloboda govora ograničena, kao i da govor mržnje ne uživa nikakvu pravnu zaštitu. Ljiljana Smajlović je rekla da je govor mržnje krivično delo i da ne treba olako nešto proglašavati za govor mržnje i naglasila da Komisija ne sme da poruči redakcijama da ne objavljuju stavove koji nam se ne dopadaju. Po njenoj oceni, izneti svatovi jednog profesora na malo posećenom portalu nikog ne ugrožavaju. Dragan Đorđević je potom precizirao da je govorio o govoru mržnje generalno, a ne da smatra da ga ima u tekstu koji Komisija razmatra. Ivana Stjelja je ukazala da je tekst i mizogin, kao i da je reč o mišljenju kojim se neko vređa na osnovu ličnog svojstva. Ona je rekla da je i pored prava na slobodno izražavanje tekst, sa aspekta poštovanja ljudskih prava, veoma problematičan. Vlado Mareš je, takođe, naglasio da kao što autor ima pravo da iznese ovakvo mišljenje, tako i članovi Komisije imaju pravo da kažu da je to homofobija. Dodao je da nije reč o tome da se nekome uskraćuje pravo na mišljenje, nego da Savet ima obavezu da se bori protiv homofobije. Petar Jeremić je rekao da bi moglo da se govori o kršenju Kodeksa da je udruženje Da se zna tražilo od „Nove srpske političke misli“ da objavi njihovo reagovanje na tekst, pa da su oni to odbili. Predsedavajući Zlatko Čobović je zatim predložio da se, bez obzira na ishod glasanja, podnosiocima žalbi uputi preporuka da se u ovakvim slučajevima, kada smatraju nečije mišljenje neprihvatljivim,, prvo obrate redakcijama sa zahtevom da objave i njihove, suprotne stavove. Članovi Komisije su ovaj predlog prihvatili. Kako je „za“ odluku da je Kodeks prekršen glasalo pet članova Komisije, dok su četiri bila „protiv“, a dva „uzdržana“ nije bilo potrebne većine od osam glasova za odluku.

3. Gej lezbejski info centar podneo je žalbu zbog naslova antrfilea kojim se seksualni odnosi između tinejdžera i njihovih starijih savetnika karakterišu kao nastrani. Petar Jeremić je rekao da ne zna da li se „nastrani“ odnosi na istopolne odnose ili na pedofiliju, dok je Vlado Mareš ocenio da nije reč o prekršaju Kodeksa, iako možda ima neke homofobije u takvom naslovu, koji bi, kako je objasnio, stajao i da se tekst bavi odnosima između devojčica i starijih savetnika. Tamara Skrozza je naglasila da je tokom cele ljudske istorije bilo i istopolnih seksualnih odnosa i seksualnih odnosa sa

maloletnicima, te da ne vidi razlog da se posebno naglašava da je to „nastrano“, naročito što u Sparti (o kojoj je reč u tekstu) to nije smatrano nastranim. Ivana Stjelja je rekla da Komisija ipak to treba da posmatra iz sadašnjeg trenutka, a ne kako je bilo nekada. Većina članova Komisije smatrala je, ipak, da redakcija nije uvredila ili diskriminisala LGBT osobe, pa je „za“ odluku da nije prekršen Kodeks glasalo osam članova Komisije, „protiv“ je bio jedan, a „uzdržana“ dva člana.

4. Gej lezbejski info centar je podneo žalbu i na tekst objavljen u pirotskom nedeljniku „Sloboda“ jer se, po oceni podnosioca žalbe, homoseksualnost stavlja u isti koš sa narkomanijom i u kontekst negacije hrišćanskih vrednosti i uništavanja porodice. Stojan Marković je rekao da ne misli da je Kodeks prekršen, jer je autor teksta izneo mišljenje o nekim pojavama i naveo sve što je za njega problematično u današnjem društvu. On, kako je naglasio, nije to shvatio kao poistovećivanje svih tih stvari, kako je interpretirao podnosilac žalbe. Većina ostalih članova Komisije takođe je smatrala da je reč o mišljenju koje se mora dozvoliti, dok je Ivana Stjelja podsetila da je seksualna orijentacija lično svojstvo, kao i bilo koje drugo lično svojstvo i da se ne može, kako u tekstu piše, govoriti o „afirmaciji“ homoseksualnosti, jer bi to bilo kao kad bismo, recimo, govorili o „afirmaciji crne boje kože“, što bi svakako bio rasizam. Nakon kraće rasprave, „za“ odluku da je Kodeks prekršen glasala su tri člana Komisije, dok je osam bilo „protiv“, pa je odlučeno da nema prekršaja Kodeksa.

5. Saša Paunović, predsednik opštine Paraćin obratio se Savetu za štampu zbog teksta u kojem se optužuje da su se on i ljudi oko njega obogatili preko Gradske apoteke u Paraćinu, kojoj je potom oprošten dug od sto miliona dinara i cela afera zataškana. Članovi Komisije za žalbe bili su jedinstveni u oceni da su prekršene sve odredbe koje je Paunović naveo u žalbi, jer redakcija nije u tekstu navela nijedan izvor, nije ponudila nikakve dokaze za iznete ozbiljne optužbe, niti je od samog Paunovića zatražila da se o bilo čemu izjasni. Ljiljana Smajlović je ukazala da su upravo ovakvi tekstovi najveća boljka našeg novinarstva, jer se ljudi optužuju bez ikakvih dokaza. Komisija je potom jednoglasno odlučila da je Kodeks prekršen i izrekla javnu opomenu.

6. i 7. Žalbe koje je Saša Paunović podneo na portale «Embargo.rs» i «Evršac.rs» razmatrabne su zajedno, budući da je reč o istom tekstu koji je «Evršac.rs» preuzeo sa «Embarga». U toku kraće diskusije, članovi Komisije naveli su da se u tekstu bez dokaza, i čak bez ikakvog pozivanja na izvore, iznose tvrdnje o navodenoj Paunovićevoj imovini. Zlatko Čobović je naglasio da ceo tekst sadrži izraze poput: «veruje se», «odavno se priča», «tvrde upućeni...», što su sve spekulacije i nagađanja. Poseban problem je, rekao je to, što je «Embargo» Paunoviću poslao deset pitanja, na koja je on odgovorio, a od svega toga je portal objavio jednu rečenicu. Komisija je zato jednoglasno odlučila da izrekne javnu opomenu zbog kršenja Kodeksa.

Kad je reč o portalu «Evršac» Komisija je takođe jednoglasno odlučila da je prekršio Kodeks prenošenjem spornog teksta, jer su redakcije odgovorne za ono što objavljuju, bez obzira da li su tekst pisali novinari tog medija ili ne. Zato je javna opomena izrečena i ovom portalu.

Sednica je završena u 19. 10 sati.

Zapisnik vodila
Gordana Novaković

Predsedavajući
Zlatko Čobović